

Pelastakaa Lapset

EVÄITÄ ELÄMÄLLE 2025

Tukea syrjäytymisvaarassa oleville ja vähävaraisten perheiden lapsille Suomessa.

EVÄITÄ ELÄMÄLLE

Laajamittaiset sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ovat sekä kasvattaneet että syventäneet lapsiperheköyhyyttä Suomessa. Lasten elämässä köyhyys rajoittaa vapaa-ajan mahdollisuuksia eikä maksullisiin, lapselle mielekkäisiin harrastuksiin ole usein varaa. Lisäksi lapsiperheissä on ollut pulaa riittävästä ja monipuolisesta ruoasta.

Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle -ohjelmalla tuetaan vähävaraisten perheiden lasten harrastus- ja opiskelumahdollisuuksia. Tukea myönnetään lapsille, joiden harrastusmahdollisuudet ovat uhattuna perheen vähävaraisuuden tai muiden sosiaalisten haasteiden vuoksi. Nuorille tarjotaan vertaistukeen perustuvaa mentoointia ja ruokalahjakortteja jaetaan vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen joutuneille lapsiperheille. Vuonna 2025 myönnettiin myös oppimateriaalitukea nuorille, joilla on ollut haasteita kattaa toisen asteen opinnoista aiheutuvia kustannuksia. Oppimateriaalituen tarve on kuitenkin vähentynyt viime vuosina merkittävästi toisen asteen maksuttomuuden toteutuessa kunnissa pääosin hyvin. Tuen rooli on näin ollen kaventunut, minkä vuoksi oppimateriaalituki tiputettiin pois ohjelman tukimuodoista vuodesta 2026 alkaen.

Eväitä Elämälle -ohjelman tavoitteena on edistää lasten yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja hyvää kehitystä. Tavoitteena ovat pysyvät muutokset lasten ja nuorten elämään niin yksilöiden kuin yhteiskunnankin tasolla. Ohjelmaa toteutetaan valtakunnallisesti noin 50 paikallisyhdistyksen sekä Pelastakaa Lasten keskuksien ja viiden aluetoimiston voimin, ja se rahoitetaan täysin lahjoitusvaroin.

Eväitä Elämälle -ohjelman tukimuodot ovat:

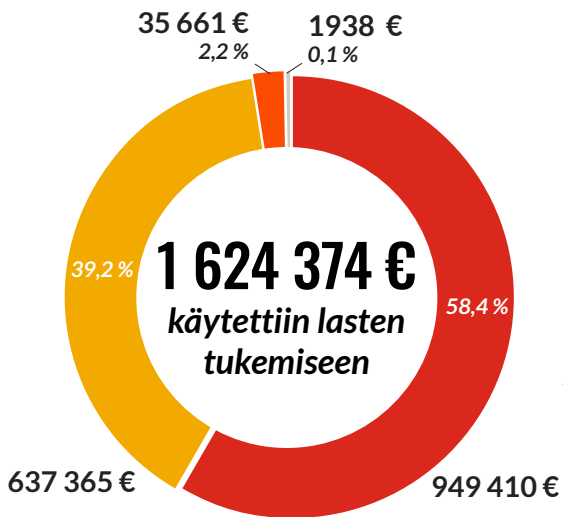
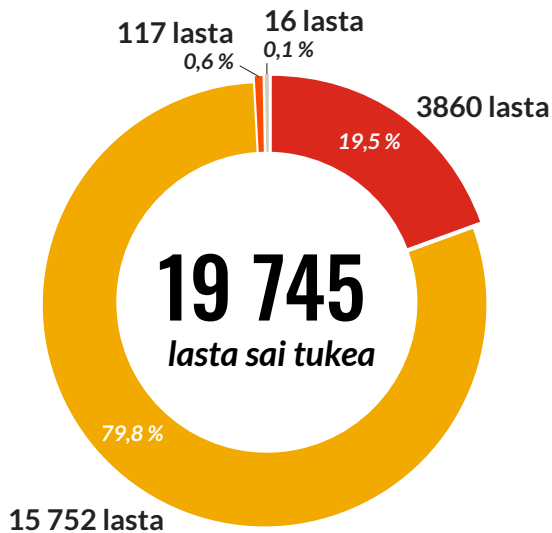
Harrastustuki

Ruoka-apu

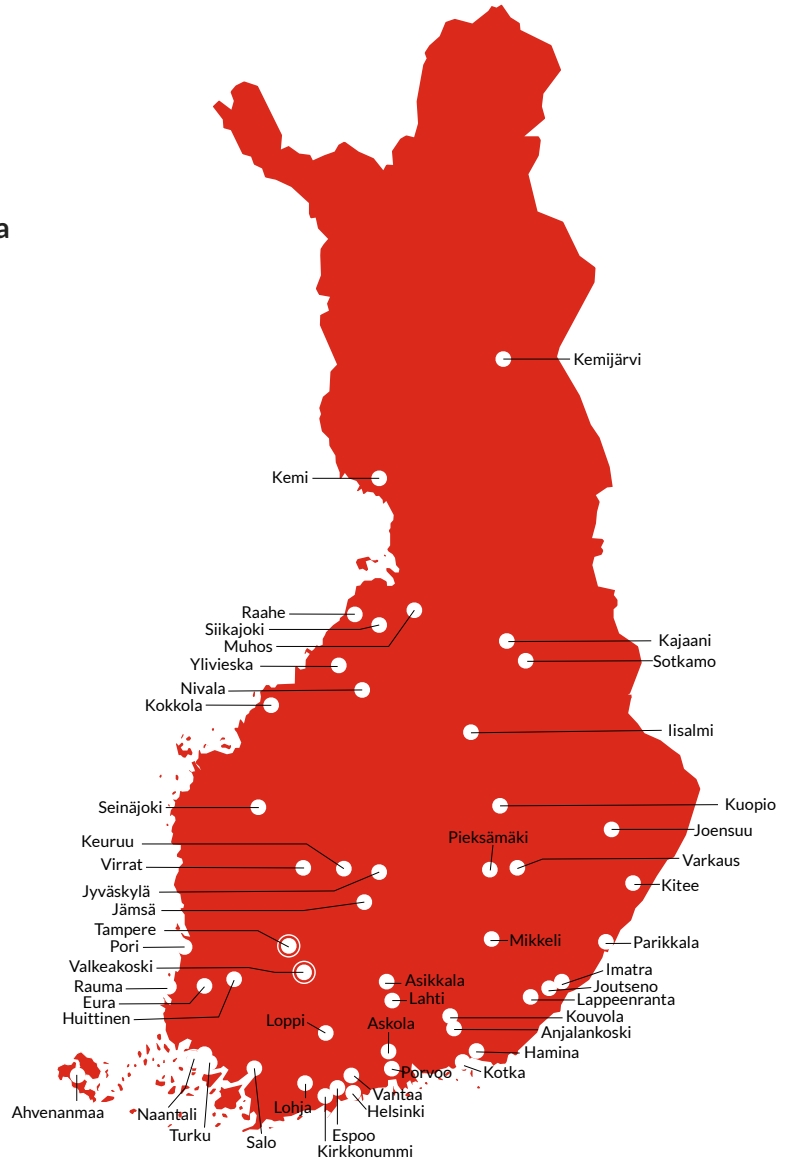
Mentorointi ala- ja yläkoululaisille

Vuonna 2025 Eväitä Elämälle -ohjelma jatkoi kasvuaan, ja avustuksiin käytetty kokonaisbudjetti nousi uuteen ennätykseen. Harrastustukea haettiin jälleen runsaasti, eikä kaikille hakijoille voitu myöntää tukea. Silti tuki tavoitti ennätyksellisen määrän lapsia.

Vuonna 2025 Eväitä Elämälle -ohjelmassa

- Harrastustuki
- Ruoka-apu
- Mentorointi
- Oppimateriaalituki

Ohjelmaa toteutetaan valtakunnallisesti noin 50 paikallisyhdistyksen sekä Pelastakaa Lasten keskus toimiston ja viiden aluetoimiston voimin, ja se rahoitetaan täysin lahjoitusvaroin

KUVA: ANNA AUTIO / PELASTAKAA LAPSET

HARRASTUSTUKI

Harrastustukea jaettiin yhteensä **949 410** euroa. Tukea sai yhteensä **3860** lasta ja nuorta ja sillä katettiin kausi- ja tuntimaksuja, harrastusvälinekustannuksia sekä muita osallistumisen edellyttämiä kustannuksia.

” *Minusta tuntuu, että olen samanlainen kuin muutkin lapset ja voin pitää hauskaa harrastuksissani.*

Harrastustuki pelasti elämämme – ja toteutti unelman jääkiekosta

Kristiina koki olevansa elämänsä pohjamudissa. Avioero oli mennyt riitelyksi. Asumistuesta oli leikattu. Asumiskulut ylittivät töissä käyvän äidin budjetin liian rankasti. Eikä tilannetta helpottanut lapsen takkuava koulunkäynti.

Lapsi paiskoi kaiken aikaa kiekkoa yksinään. Talvet ulkojäillä ja kesät kellarissa. Mutta koulussa häntä ei juuri näkynyt. Lastensuojelusta haettiin apua. Kristiina ei ollut uskoa elämäänsä omakseen. Miten asiat olivat menneet näin hankaliksi.

”Sitten kuulin ystävältäni Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle harrastustuesta. Hain tukea ja sain sen, vaikka lapsi ei vielä harrastanut. Tuen turvin saatoin antaa hänelle luvan ilmoittautua harrastelijakiekkojoukkueeseen. Lapsen ilo oli pidäkkeetön. Unelmasta tuli totta. Hän sai aloittaa jääkiekon”, Kristiina muistelee ja lisää, ettei harrastelijakiekkotasoa lasta pitkään tyydyttänyt, mutta silloin myös äidin taloudellinen tilanne oli jo toinen.

”Harrastuen turvin sain vuoden lisäaikaa keskittyä miettimään, miten ratkaista tämä henkilökohtainen, varsin pulmallinen, taloustilanteeni niin, etteivät kriittiset kuukaudet kuormittaisi lasta. Lapsen harrastaessa sain aikaa hyväksyä pitkäaikaisesta kodista luopumisen ja aloin etsiä halvempaa asuntoa”, Kristiina sanoo.

Pahassa talouskriisissä lapsesta huolehtimisessa auttoi paljon, että tämä oli niin innoissaan treeneistä. Kristiina sanoo saaneensa harrastustuen turvin aikaa koota myös vanhemmuutensa uutta elämäntilannetta varten.

Kristiinan tarina jatkuu vielä niin, että lapsen kanssa tehty sopimus koulun käymisestä jääkiekon rinnalla, on pitänyt.

”Lapselle kävi itselleenkin selväksi, että hän on jääkiekossa niin osaava paljon harjoittelun ansiosta, joten koulussa pärjäämiseen pätee ihan sama logiikka.”

Nimi muutettu perheen yksityisyyden suojelemiseksi.

KUVITUSKUVA

RUOKA-APU

Elinkustannusten nousu ja sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ovat kasvattaneet pienituloisten lapsiperheiden ruoka-avun tarvetta entisestään.

Ruokalahjakortteja jakoi **46** paikallisyhdistystä ja **5** aluetoimistoa. Jakelussa paikallisyhdistykset tekivät laajasti paikallista ja alueellista yhteistyötä eri toimijoiden, kuten sosiaalitoimen ja diakoniatyön, kanssa. Näin tavoitettiin tehokkaasti apua tarvitsevat perheet. Aluetoimistot jakoivat ruokalahjakortteja oman toimintansa piiriin kuuluville lapsiperheille.

Ruoka-apua sai vuoden 2025 aikana **6538** perhettä ja **15 752** lasta. Ruoka-apuun käytettiin **637 365** euroa.

” Niin suuri kiitos, ilman tätä emme olisi saaneet joulua.

Kun 20 euroa on viikon ruokaraha – näin Liisan perheen talous romahti

Vakavarainen perhe, isä, äiti ja kaksi lasta. Oma koti. Elokuviissa käyntiä, ystävien luona vierailuja, perhematkoja. Sitten kaikki romahtaa. Köyhyydestä tulee realiteetti ja rahat loppuvat.

Kun Liisa sai Pelastakaa Lasten 70 euron arvoisen ruokalahjakortin, summa tuntui hänestä ylelliseltä ja ele huolenpidolta. Perhe oli joutunut tilanteeseen, josta ulospääsyä ei ole löytynyt. Kahden vanhemman ja kahden lapsen perheessä köyhyys on realiteetti.

”Lahjakortilla sain ostettua kaupasta kaikkea mitä meiltä oli puuttunut jo pitkään. Vaikka kyse oli yhdestä lahjakortista, hetken tunsin lähes huolettomuutta. Saat ostaa nykyisin vain aivan välttämättömimmän. En osta vaikkapa shampooa, koska saippua käy hiusten pesuun kyllä. Saippua saa halvalla. Tällaista tämä on.”

Liisa sanoo kaiken aikaa hillitsevänsä paniikinomais- ta tunnetta, etteivät he selviä. Ahdistus on hetkit- täin repivä. Rahaa ei yksinkertaisesti ole riittävästi. Nykyhetki on entisen elämän irvikuva. ”Kuusi vuotta sitten elämämme oli taloudellisesti vakaa. Asumme pie- nellä paikkakunnalla omistusasunnossa. Olimme juuri ostaneet perheelle koiran. Elimme sellaista kahden pal- kansaajan arkista elämää”, Liisa kertoo.

”Sitten esikoisellamme alkoi ilmetä hallitsemattomia tunteenpurkauksia ja erilaisia yliherkkyysoireita. Vain koiraa kohtaa hän kykeni tuntemaan yksinomaan hel- lyyttä. Lasta tutkittiin ja taustalta selvisi neurologisia syitä, joille hän ei itse mahda mitään.” Lapsen oireiden ennustamattomuus teki töissä käymisestä stressaa- vaa. Lapsen käytös eskaloitui sosiaalisissa tilanteissa äkkiiarvaamattomasti väkivaltaiseksi ja minua tarvit- tiin silloin nopeasti”, Liisa muistelee.

”Vanhempani eivät enää uskaltaneet ottaa lapsenhoi- topestejä. Vanhempieni avulla olin kuitenkin pystynyt hoitamaan toimenkuvaani kuuluneet iltavuorot. Mie- hen työhön kuului paljon matkustamista.”

Liisa jäi kotiin. Kuluja karsittiin niin, että yhden aikui-

sen tuloilla pärjättiin. Arjesta rakennettiin ammat- tilaisten tuella hyvin strukturoitua. Koiralla näytti olevan tunneterapeutin taitoja. Elämä rauhoittui. Voimia säästyi. Omaishoitajaksi hakeutuminen tun- tui oikealta. Lapsen kasvua ja kehitystä seurasi myös lastensuojelu. Sitten tuli päivä, jona puoliso lomau- tettiin. Miehen toimenkuvan lakkauttaminen tiputti perheen toimeentulostaan taistelevien joukkoon. Tukihakemuspäätöksien varassa oltiin. Uutisten seuraaminen vain lisää Liisan huonoa oloa. Halli- tuksen leikkaukset osuvat juuri heidän laisiinsa las- tensuojelupalveluita ja omaishoidon vammaistukea tarvitseviin. Lamaan ajautuvan yhteiskunnan vaiku- tukset kohdistuvat nekin perheeseen, kun asunto ei mene kaupaksi.

”Olemme eläneet näin toista vuotta. Työttömyys on pahentunut kaiken aikaa. Se vie toivon omastakin työ- listymisestä”, Liisa toteaa. Kun yläkerran asunnossa tapahtui vesivahinko, vesi valui juuri Liisan perheen asuntoon. Taloyhtiö alkoi kiirehtiä putkiremontti- päätöstä. Liisa sanoo, että elämä muistuttaa valveil- la koettua painajaista. Hän taistelee toivottomuutta vastaan usein, etenkin öisin. ”Remontteja tarvitaan toki. Mutta ei meillä ole rahaa vastata pienimpäänkään muutokseen.”

Laskujen eräpäiviä siirretään, laskuja jätetään rä- stiin, ulosottoa vältellään, tavaroita myydään, tarjo- uksia etsitään. Ei ole päivää ilman rahaan liittyvää ahdistusta. Perheelle 20 euroa on viikon ruokaraha. Keväällä kuopuksen koululla keksittiin, varmaan lasten iloksi, pullavälitunnit. Kahdella eurolla voi ostaa pullan ja juoman. ”Aivan kamala idea, siis mei- dän tilanteessamme. Monta riitaa ja pahaa mieltä pul- lavälitunti on kotona kylvänyt.”

”Olen hirveän väsynyt ja peloissani tilanteestamme. Voit kuvitella, miltä tällaisessa tilanteessa ruokalahja- kortin saaminen minusta tuntui.” Liisa koettaa ostaa esikoiselle niitä elintarvikkeita, joita tämä kykenee nie- lemään, ja kuopukselle ruokaa niin, ettei lapselle jäisi nälkä. ”Syömme perheenä päivällisen yhdessä, mutta mieheni ja minä otamme enää nimellisen annoksen.”

KUVA: PELASTAKAA LAPSET

MENTOROINTI

Vuonna 2025 mentorin tukea sai **117** lasta. Mentorointiin liittyviin kustannuksiin käytettiin **35 661** euroa.

Mentorointi on ala- ja yläkouluikäisille suunnattua varhaista tukea ja ohjausta. Tavoitteena on lapsen opiskelu- ja oppimistaitojen vahvistaminen ja koulunkäynnin motivaation lisääminen.

Mentorointi perustuu vertaistukeen. Mentoreina toimivat paikallisyhdistysten rekrytoimat nuoret aikuiset, joilla on halua ja taitoa kohdata nuoria.

KUVA: PELASTAKAA LAPSET

OPPIMATERIAALITUKI

Oppimateriaalitukea jaettiin yhteensä **1938** euroa. Tukea sai **16** lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa opiskelevaa nuorta.

Oppimateriaalituella on tuettu myös maksuttomuuden piiriin kuuluvia nuoria niiden kustannusten osalta, jotka nuorten tulee edelleen lakimuu- toksesta huolimatta itse pystyä kattamaan.

Nelonen välitodistuksessa sai kysymään mentoria itselle

Sarah opiskelee biologiaa ja fysiikkaa mentorinsa Veeran kanssa. Heillä on koko vuosi aikaa opiskella yhdessä. Mentorointi on Imatran paikallisyhdistyksen tarjoama tuki 9. luokan oppilaille.

Sarahilla, 16, on ollut aina vaikeuksia keskittymisen kanssa. Se, ettei hahmota muiden luokkalaisten kanssa samalla tavalla sitä, mitä opetetaan, turhauttaa.

”Samalla se huolestuttaa, että miten tästä nyt selviää, kun aine vaikeutuu ja vaikeutuu, ja itse jää koko ajan muista jälkeen. Kyllä minä tulin miettineeksi, että pääsenkö tästä aineesta läpi ja milläköhän numerolla, tai pääsenkö edes luokaltani. Koenumerot vaikuttavat kuitenkin todistuksen keskiarvoon”, pohtii Sarah.

”Sitten, kun sitä opettavaa asiaa ei tunnilla silleen ymmärrä, sitä saattaa alkaa tehdä jotain ihan muuta, ja ajattelee, että katson tätä sitten kotona. Mutta ei kotona sitten ole tullut otettua kirjaa esiin”.

Mentori on itsekin nuori

”Mentorointi on vähän kuin tukiopetusta. Mutta me opiskelemme mentorin kanssa kahdestaan. Voin kysyä apua ihan missä kohdassa oppituntia vain, eikä minun tarvitse odottaa, niin kuin luokassa tarvitsee, että opettaja on auttanut jotain muuta ensin”, kertoo Sarah.

Sarah sanoo, että abivuotta opiskelevan Veeran kanssa on rentoa opiskella. Heillähän on ikäeroa vain kolme vuotta. Opiskeluun on tullut hyvä henki, vaikka vaikean oppiaineen äärellä ollaankin.

”Muistakin asioista tulee puhuttua kuin vain koulunkäynnistä.”

Mentorointi on lisätuki oppilaille

Kun tieto mentorointimahdollisuudesta tuli koululle, oppilaat ilmoittautuivat itse halukkaiksi saamaan mentorin. Tämän jälkeen koordinaattorit valitsivat, kuka mentoreista alkaisi tukea Sarahin opintoja.

”Ensimmäisessä tapaamisessa olivat mukana mentoritoiminnan koordinaattori, Veera, äiti ja minä”, muistelee Sarah.

Yhteystietojen vaihtamisen jälkeen Veera kysyi Sarahilta, että milloinkas sinulla olisi vapaata, niin aloitetaan. Näin yhteistyö lähti käyntiin.

Mentorointi ei tunnu pänttäämiseltä

Sarah sanoo, että oppiminen tuntuu nyt erilaiselta, turvalliselta, kun kiva ihminen on siinä vieressä ja seuraa tehtävien tekemistä. Tarvittaessa Veera keksii sellaisen esimerkin, jonka avulla vaikea asia alkaa avautua Sarahille.

”On bilsa nyt jo paljon vahvempi. En minä tietenkään kaikkea osaa, mutta tunneilla mukana oleminen on ollut just helpompaa. Olen saanut annettuja tehtäviä tehtyä. Ellei ne oo ihan oikein, ne ovat jo kuitenkin edes sinne päin. On se biologia minusta edelleen vaikeaa, mutta mentorin tuella ei läheskään niin vaikeaa kuin ennen. Seuraavaksi me aloitamme myös fysiikan opiskelun”.

KUVA: RAILI MYKKÄNEN / PELASTAKAA LAPSET

Lapsiperheköyhyys uhkaa yhä useamman lapsen ja nuoren hyvinvointia ja mahdollisuuksia

Lapsiperheköyhyys on voimakkaassa kasvussa Suomessa. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön arvioiden mukaan sosiaaliturvaleikkausten myötä köyhyysrajan alapuolelle putoaa 31 000 lasta lisää. Tämä tarkoittaa, että Suomessa elää köyhydessä pian yli 150 000 lasta.

Sen lisäksi, että sosiaaliturvaleikkaukset kasvattavat köyhydessä elävien lasten määrää, ne syventävät köyhyyttä. Ongelmat kasautuvat ja lapsiperheiden tilanteet vaikeutuvat entisestään.

Lapsiperheissä köyhyys heijastuu moniin asioihin, muun muassa lasten vapaa-ajan mahdollisuuksiin. Maksullisiin harrastuksiin ei usein ole varaa ja myös muista vapaa-ajan tekemisistä joudutaan tinkimään. Mahdollisuus tehdä mielekkäitä asioita ystävien kanssa on monelle lapselle ja nuorelle tärkeää. Ulkopuolelle jääminen voi johtaa häpeän ja huonommuuden tunteisiin sekä yksinäisyyden kokemuksiin.

Pelastakaa Lasten vuosittainen *Lapsen ääni* -kysely kertoo lasten ja nuorten omakohtaisista köyhyyden kokemuksista. Vuoden 2025 Lapsen ääni -kysely osoittaa, että sosiaaliturvaleikkaukset herättävät huolta erityisesti pienituloisten perheiden lapsissa ja nuorissa. Kun arjessa on monenlaista aineellistakin puutetta, huoli toimeentulon heikentymisestä on suuri. Myös palveluihin liittyy Lapsen ääni -kyselyyn vastanneilla huolta eikä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden koeta vastaavan riittävällä tavalla köyhydessä elävien tarpeisiin.

Perheen heikon taloudellisen tilanteen vuoksi moni lapsi ja nuori joutuu kantamaan huolta perheestään ja ottamaan vastuuta jo varhain. Lapsen ääni -kyselyn vastausten perusteella on selvää, että osa lapsista ja nuorista joutuu pienituloisuuden vuoksi aikuistumaan liian aikaisessa vaiheessa.

Lapsiperheköyhyys on Suomessa kehittymässä erittäin huolestuttavaan suuntaan. Laajamittaiset sosiaaliturvauudistukset heikentävät lapsen oikeuksien toteutumista ja perheiden hyvinvointia. Olisi tärkeää, että köyhydessä eläviä lapsia kuullaan paremmin lainvalmistelussa ja politiikkaohjelmien toimeenpanossa, jotta lasten arjen todellisuus aukeaa päätöntekijöille ja he pystyvät välttämään lapsen edun vastaisia päätöksiä.

Päätöksentekijöiden lisäksi paikallisyhteisöillä on tärkeä merkitys lapsen oikeuksien edistämässä ja lapsiperheköyhyyden ehkäisemisessä. Lasten ja nuorten hyvinvointia, kasvua ja kehitystä voidaan tukea paikallistason yhteistyöllä esimerkiksi vapaa-ajan toiminnoissa. Kun lapsille ja nuorille on tarjolla harrastuksiin tukea sekä mielekästä, maksutonta vapaa-ajan toimintaa, johon he saavat itse vaikuttaa, vahvistuvat myös osallisuuden ja merkityksellisuuden kokemukset.

KUVA: ANNA-AUTIO / PELASTAKAA LAPSET

AUTA VÄHÄVARAISTEN PERHEIDEN LAPSIA

Lahjoituksesi avulla ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä kotimaassa.

Tee lahjoitus: pelastakaalapset.fi/lahjoittaminen

Lahjoitustili: FI64 1017 3000 2107 27, viestiksi ”Eväitä Elämälle”

Keräyslupa: Poliisihallitus RA/2022/1401, myönnetty 12.10.2022, voimassa toistaiseksi 1.1.2023 alkaen koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Varat käytetään Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle -ohjelmaan.

EVÄITÄ ELÄMÄLLE 2025

KANNEN KUVAT: ANNA AUTIO / PELASTAKAA LAPSET

TAITTO: ATTE NYKÄNEN / PELASTAKAA LAPSET

Pelastakaa Lapset

Pelastakaa Lapset on maailman johtava sitoutumaton lapsijärjestö, joka saa aikaan välittömiä ja pysyviä muutoksia lasten elämässä. Yhdessä turvaamme jokaisen lapsen oikeuden elämään, suojeluun, oppimiseen ja osallisuuteen Suomessa ja maailmalla.

Koska lasten tulevaisuus alkaa nyt.

pelastakaalapset.fi